

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2122/2021
30.09.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Иван Јанецков, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Пут“ Нови Сад, кога заступа др Драган Ђорђевић, адвокат из ..., ради утврђења злостављања на раду и накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 714/21 од 10.05.2021. године, у седници одржаној 30.09.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

Делимично се **УСВАЈА** ревизија тужиоца.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 714/21 од 10.05.2021. године у делу става 1. става 2. и става 3. изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Вишег суда у Новом Саду П1 30/14 од 09.06.2015. године у ставу 1, ставу 2. делу става 3. изреке за накнаду штете због повреде угледа, части и права личности за износ од 150.000,00 динара и ставу 4. изреке.

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена на део става 1. изреке пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 714/21 од 10.05.2021. године (за накнаду нематеријалне штете за умањење животне активности од 100.000,00 динара, за претрпљени страх 100.000,00 динара).

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати 23.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправке пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 714/21 од 10.05.2021. године, у ставу 1. изреке, усвојена је жалба тужене и пресуда Вишег суда у Новом Саду П1 30/14 од 09.06.2015. године у усвајајућем делу преиначена, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је у периоду од 05.03.2012. до 16.12.2012. године претрпео злостављање на раду а тиме и понашање одговорних запослених туженог ЈКП „Пут“ Нови Сад – директора – ББ и запосленог ВВ, које је имало за циљ повреду угледа части, личности и прописаног интегритета изазивања страха код тужиоца за његово даље радно и професионално ангажовање, да се забрани

туженом вршење понашања које представља злостављање, као и даље вршење злостављања из става 2. изреке пресуде и понављања таквог злостављања, да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати и то: на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности 100.000,00 динара, на име претрпљених душевних болова због повреде угледа части и права личности износ од 150.000,00 динара и на име претрпљеног страха износ од 100.000,00 динара (укупно 350.000,00 динара) са затезном каматом од пресуђења до исплате, све у року од осам дана. Ставом 2. изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка тако што је обавезан тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 167.250,00 динара у року од осам дана. Ставом 3. изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 49.800,00 динара у року од осам дана.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужилац је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 55/14) и одлучио да је ревизија тужиоца делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је засновао радни однос код туженог 19.05.2010. године на неодређено време као возач моторних возила 3 (вожња моторних возила до 7 тона). Поседовао је возачку дозволу са „А“, „Б“ и „Ц“ категорије. Мајка тужиоца такође је запослена код туженог. Иако је био у обавези да вози камионе до 7,5 тона понекад је возио и камионе веће носивости за који је био предвиђен већи коефицијент за обрачун зараде од уговореног коефицијента тужиоца (2) и за који му је исплаћивана зарада. Пред изборе 2012. године Демократска странка је спровела кампању „од врата до врата“ и Градски одбор у Новом Саду је за потребе спровођења предизборне кампање сачинио образац „Сигурни гласачи Демократске странке Градски одбор Нови Сад“. Дана 05.03.2012. године са броја телефона туженог ... упућен је позив на приватни број мобилног телефона тужиоца. Јавио се ВВ саветник директора. Рекао је да зове у име директора ББ и тражио да тужилац прикупи 15 сигурних гласова за Демократску странку јер је то начин да му се тужилац одужи, с обзиром да је примљен у радни однос за време мандата директора. Тужилац је рекао да није заинтересован за то и одбио је захтев, на шта је ВВ одговорио „у реду“. Неколико дана након тога, тужилац је случајно срео ВВ у кругу туженог у улици ... број .. . Том приликом му је ВВ дао образац „Сигурни гласачи Демократске странке Градски одбор Нови Сад“. Тужилац га је питао шта представља тај списак и због чега му се тај списак даје, на шта је ВВ одговорио да он зна зашто („знаш ти зашто“). Тужилац је списак задржао. Након овог сусрета тужилац је још једном срео ВВ приликом одласка у управну зграду туженог у рачуноводство и тада га је ВВ питао, персирајући му, да ли сте скупили сигурне гласове. Тужилац није одговорио на ово питање само је продужио даље за рачуноводство. О свему овоме тужилац је обавестио непосредног руководиоца и остале колеге. Тужиоцеве колеге ГГ и ДД су такође добили наредбу да у року од 15 дана прикупе сигурне гласове за Демократску странку, али су то они одбили. Тужиоцу

није директно речено да ће имати проблема са радним местом ако не прикупи сигурне гласове, али је након што није извршио задатак да прикупи сигурне гласове за Демократску странку премештен на друго радно место. Дана 11.04.2012. године уручена му је понуда за измену уговора о раду при чему је предвиђен премештај са послова возача моторних возила 3 на послове руковођа грађевинских машина 3 у истом одељењу. Као разлог премештаја наведена је потреба организације послова и потребе за вршење истих. Тужилац је истог дана закључио анекс број 4 уговора о раду за ове послове. Коефицијент посла је одређен на 2 као и за послове моторних возила 3. Тужилац је покренуо поступак за оспоравање анекса број 4 уговора о раду од 11.04.2012. године. Због свега тога тужилац се осећао нелагодно. Сматра да није дошао на посао политичким путем те да није дужан било коме да се одужује. Учестало се будио па се јавио лекару и прописана му је терапија уз констатацију да није способан за посао у циљу измештања са посла и за њега стресне ситуације. Други пут се јавио изабраном лекару дана 15.05.2012. године (први пут се јавио 25.04.2012. године) и дијагноза је била неуротски поремећај. Пре тог догађаја тужилац није имао здравствених проблема. Колеге су га гледале као црну овцу. У току поступка обављено је вештачење од стране вештака неуропсихијатра па је утврђено да је тужилац због свега тога претрпео реактивну депресивни садржај, осећај беспомоћности, јавља се успореност, безвољност, тешкоћа уснивања, несанице итд. Нарушени су добри пословни односи у сегменту од 59,54%, а код истог се јављало и привремено умањење животне активности од 7,95%. Код тужиоца се јављао и страх који је у почетку био интензивнији, а временом је постојао све мањи. Јавља се анксиозно депресивно стање у виду сметњи реактивног карактера. Све то је у узрочно-последичној вези са понашањем ВВ и ББ у временском периоду преко шест месеци од 05.03. до 16.09.2012. године.

При овако утврђеном чињеничном стању, позивајући се на одредбе чл. 4, 5. и 6. ст. 1, 2. и 3. и члана 9. Закона о спречавању злостављања на раду („Службени гласник РС“ бр. 36/2010), члана 12. Правилника о правилима понашања послодавца и запослених у вези са превенцијом и заштитом од злостављања на раду („Службени гласник РС“ бр. 62/2010) и члана 60. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 98/2006) и члана 6. став 1. Закона о спречавању злостављања на раду првостепени суд је утврдио да је оваквим понашање туженог и његових претпостављених тужилац претрпео злостављање на раду и да му је на такав начин повређено достојанство, углед, лични и професионални интегритет, здравље и његов положај као запосленог. Претрпео је одређени страх, а била му је делимично умањена животна активност услед чега је трпео душевне болове. Усвојио је тужбени захтев тужиоца у претежном делу изузев у делу који се односи на накнаду штете за претрпљени страх преко досуђених износа од 100.000,00 динара па до траженог износа од 150.000,00 динара.

Другостепени суд није прихватио становиште првостепеног суда, налазећи да се не може прихватити да је тужилац оваквим радњама туженог и претпостављених код туженог претрпео злостављање на раду. Да би постојало злостављање на раду у смислу члана 6. Закона о спречавању злостављања на раду потребан је и услов понављања, учесталости, а активност којом се врши злостављање мора трајати у одређеном временском периоду односно са високом учесталости у дужем временском периоду што указује на околност да је битна карактеристика злостављања између осталог и

понављање радњи које чине злостављање. По налажењу другостепеног суда, не сматрају се злостављање на раду појединачни акти послодавца (решење, упозорење), којим је решавано о правима, обавезама и одговорностима из радног односа јер запослени има право на заштиту у поступку прописаним посебним законом. Ускраћивањем и онемогућавањем права утврђених законом, општим актом и уговором о раду, заштита се остварује у поступку код послодавца или пред надлежним судом. Радња саветника ВВ, који је тужиоца звао телефоном да би прибавио 15 сигурних гласова за гласање и завршетак разговора (у реду) када је тужилац одбио да поступи по захтеву, не може се сматрати злостављањем. У понашању ВВ није било ничега непријатељског, омаловажавајућег, увредљивог или било каквог другог садржаја који је био уперен према личности тужиоца. Произилази да злостављање није било у континуитету. Један телефонски разговор и два случајна сусрета са ВВ не могу се сматрати злостављањем на раду у смислу одредбе члана 13. став 1. тачка 6. Правилника о правилима понашања послодавца и запослених у вези са превенцијом и заштитом злостављања на раду. Захтев за прикупљање сигурних гласова представља један издвојен и за тужиоца непријатан и инцидентан догађај при чему тужиоцу није ни предочавано да због неприкупљања сигурних гласова може сносити и последице. Како тужилац није учинио вероватним да је у понашању директора туженог ББ и запосленог ВВ било понашања које би представљало повреду достојанства, угледа, личног и професионалног интегритета и здравља тужиоца као ни понашање које би изазвало страх или представљало стварање непријатељског понижавајућег и увредљивог окружења, изоловања или погоршања услова рада тужиоца то се не може сматрати да је у конкретном случају извршено злостављање на раду на које се тужилац позива. Јер, начин на који је тужилац доживио неки догађај не значи да тај догађај обавезно представља мобилирајућу радњу, а оценом изведених доказа које је тужени предложио произилази да није учињено злостављање на раду. Стога је првостепена пресуда преиначена и тужбени захтев тужиоца одбијен у целости.

По оцени Врховног касационог суда, овакав закључак другостепеног суда не може се прихватити као правилан. Наиме, члан 6. Закона о забрани злостављања на раду је прописао да је злостављање на раду свако активно или пасивно понашање према запосленом или групи запослених код послодавца који се понавља, а који за циљ има или представља повреду достојанства, угледа личног и професионалног интегритета, здравља, положаја запослених и који изазива страх или ствара непријатељско понижавајуће и увредљиво окружење, погоршава услове рада или доводи до тога да се запослени изолује или наведе да на сопствену иницијативу раскине радни однос или откаже уговор о раду или други уговор. Злостављање у смислу овог закона јесте и подстицање или навођење других на понашање из става 1. овог члана. Ставом 3. истог члана прописано је да се извршиоцем злостављања сматра послодавац са својством физичког лица или одговорно лице код послодавца са својством правног лица, запослени или група запослених код послодавца који врши злостављање из ст. 1. и 2. овог члана. Даље, према Правилнику о правилима понашања послодавца запослених у вези са превенцијом и заштитом од злостављања на раду (члан 12. Правилника) понашања која указују на злостављање су: узнемиравање запосленог путем телефонских позива и других средстава за комуникацију, ако то није у вези са радним процесом и послом који запослени обавља, а које понашање се односи на немогућност одговарајућег комуницирања, као и понашања која могу да доведу до нарушења добрих међуљудских односа. Према члану 60. Устава Републике Србије

прописано је да свако има право на поштовање достојанства своје личности на раду, безбедне и здраве услове рада, потребну заштиту на раду, ограничено радно време, дневни и недељни одмор, плаћени годишњи одмор, правичну накнаду за рад и правну заштиту за случај престанка радног односа и да се тих права нико не може одрећи.

Из предузетих радњи и поступања одговорних запослених туженог ББ директора и ВВ, саветника директора, може се закључити да је предузетим радњама извршено злостављање тужиоца на раду. Ради се о активном понашању које се понављало (те радње су предузете три пута), па се може закључити да те радње у свом укупном односу представљају повреду права личности (достојанства и професионалног интегритета) те да је тужиоцу повређена част и углед. Јер, када је одбио да изврши задатак након тога је премештен на друге послове. Вештачењем је утврђено да се тужилац тада осећао беспомоћно и угрожено. Сходно томе Врховни касациони суд налази да је тужиоцу на име накнаде штете због повреде части и угледа (повреда права личности) било оправдано досудити износ од 150.000,00 динара колико му је досудио првостепени суд.

У погледу накнаде штете због претрпљеног страха и душевних болова због умањења животне активности, другостепени суд је правилно оценио да тужиоцу не припада назначена накнада те да се не може прихватити да је тим чином тужилац претрпео страх којим је био угрожен његов интегритет, и да сходно томе нема право на накнаду нематеријалне штете по том основу нити описане радње могу довести до умањења животне активности у назначеном периоду. Лична преосетљивост не може бити основ за накнаду нематеријалне штете везано за претрпљени страх и душевне болове за умањење животне активности која је привременог карактера која се манифестовала у проценту од 8,95 односно у безвољности и наводно умањених физичких и психофизиолошких активности које изискује лако напрезање при обављању животних свакодневних активности.

Имајући у виду напред изнето, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. и члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом и другом изреке.

Одлука о трошковима ревизијског поступка донета је на основу чл. 154, 155. и 165. ЗПП, а исти се односе на стручни састав ревизије у износу од 23.000,00 динара и сходно важећој АТ. Трошкови за судску таксу туженом нису досуђени с обзиром да је тужилац ослобођен од плаћања судске таксе.

**Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић